

Erhvervsuddannelsen til Buschauffør i kollektiv trafik

Svendeprøve- vejledning

Transporterhervets Uddannelser
Vesterbrogade 6D, 4. sal
1780 København V

Opdateret maj 2024

Forord

Denne vejledning er rettet til censorer og skoler, som skal afvikle svendeprøver på trin 1 eller trin 2 under erhvervsuddannelsen *Buschauffør i kollektiv trafik*.

En svendeprøve er tilrettelagt ud fra bestemmelserne i uddannelsesbekendtgørelsen, bekendtgørelse om prøver og eksamen og bekendtgørelsen om karakterskala m.fl.

Vejledningen uddyber og præciserer bekendtgørelsernes mere overordnede bestemmelser om hvordan svendeprøven skal gennemføres - herunder bekendtgørelser, retningslinjer for karaktergivning, vilkårene for at bestå samt den praktiske afvikling.

Hensigten med denne vejledning er at styrke censorernes muligheder for at udføre en kvalificeret censurering, og samtidig at sikre svendeprøvernes landsdækkende merit mest muligt. Det er således væsentligt, at eleverne bedømmes retfærdigt og med faglig kvalitet.

Indhold

1	Velkommen til en faglig uddannelse inden for transport	4
1.1	Generel præsentation af uddannelsen	4
1.2	Hvorfor uddannelse?	4
1.3	Hvorfor censorer fra erhvervslivet?	4
1.4	Generelt om uddannelsens indhold	5
2	Indhold og afvikling af de afsluttende prøver	6
2.1	Svendeprøven	6
2.2	Det forberedende censormøde	7
2.3	Trin 1 svendeprøven	8
2.3.1	Den skriftlige prøve på trin 1	9
2.3.2	Den praktiske prøve på trin 1	9
2.3.3	Den mundtlige prøve på trin 1	11
	Trin 2 svendeprøven	12
2.4.1	Den skriftlige prøve på trin 2	13
2.4.2	Den praktiske prøve på trin 2	14
2.4.3	Den mundtlige prøve på trin 2	15
2.5	Afslutning på svendeprøven	18
2.6	Oversigt over et typisk svendeprøveforløb – Trin 1 og 2	19
3	Censors kompetencer og vilkår	20
3.1	Censorordningen	20
3.3	Vilkår for censorer	21
4	Overvejelser omkring karaktergivning	23
4.1	Karakterskala	23
4.2	Helhedsvurdering	24
4.4	Votering mellem censorer og faglærer	25
4.5	Klageregler ved svendeprøve	26
4.5.1	Censor klage	27
5	Grundlaget for svendeprøverne	28
5.1	Uddannelsesbekendtgørelse	28
5.2	Bekendtgørelse om prøver og eksamen	28
5.3	Bekendtgørelse om karakterskala	28

1 Velkommen til en faglig uddannelse inden for transport

1.1 Generel præsentation af uddannelsen

Erhvervsuddannelsen til buschauffør i kollektiv trafik er en faglig uddannelse, som kan vare op til 3,5 år (for unge til og med trin 2, som er det faglærte niveau), og som veksler mellem undervisning på skole og praktisk oplæring i en virksomhed. Uddannelsen kan gennemføres på forskellige måder afhængig af elevens forudsætninger. Selve svendeprøven og kravene til elevernes kvalifikationer er de samme uanset, hvordan uddannelsen gennemføres.

EUD – erhvervsuddannelse for unge

EUD er en uddannelse med det formål at blive faglært inden for det valgte område og er primært for unge, der kommer direkte fra folkeskolen. Uddannelsen omfatter et grundforløb (bestående af grundforløb 1 og grundforløb 2) og et hovedforløb. Den samlede varighed af uddannelsen er 3,5 år.

EUV – erhvervsuddannelse for voksne

EUV er for personer, som er fyldt 25 år. De skal gennemføre uddannelsen på kortere tid ud fra et standardiseret forløb, der er kortere end forløbet for EUD. Afhængig af forudgående relevant erhvervserfaring og uddannelse, gennemføres uddannelsen efter ét af tre forskellige spor; spor 1, 2 eller 3. Den endelige varighed for den enkelte EUV-elev afhænger af elevens individuelle kompetencer.

1.2 Hvorfor uddannelse?

Al erfaring og forskning viser, at jo mere uddannelse man har, des bedre er mulighederne for at få og fastholde et job. Der er ofte en tæt sammenhæng mellem uddannelsesniveau, løn og arbejdsvilkår. Derudover er uddannelse vigtig i forhold til den enkeltes personlige udvikling og muligheder for at fungere i et demokratisk samfund.

For virksomhederne er kvalificeret og veluddannet arbejdskraft en forudsætning for at bevare konkurrenceevnen, og for at sikre en stadig udvikling af virksomhederne og deres ydelser.

Som lærling får man en faglig uddannelse, der blandt andet indeholder kørekort og alle nødvendige certifikater. Derudover får lærlingene en uddannelse, der fagligt, teknologisk og personligt forbereder den enkelte på fremtidens arbejdsmarked.

1.3 Hvorfor censorer fra erhvervslivet?

Brug af censor ved prøver har flere formål:

- At sikre, at prøverne gennemføres i overensstemmelse med de gældende regler
- At sikre, at lærlingene får en ensartet og retfærdig bedømmelse
- At sikre det faglige niveau

Brug af censorer fra erhvervslivet har yderligere til formål at sikre:

- At det faglige niveau er i overensstemmelse med de faktiske forhold i erhvervslivet
- Skolernes kendskab til det lokale erhvervsliv og de faktiske arbejdsmæssige forhold
- Det lokale erhvervslivs kendskab til erhvervsuddannelserne

1.4 Generelt om uddannelsens indhold

Uddannelse handler om at skabe muligheder. Derfor bliver der i transportuddannelserne lagt vægt på, at alle lærlinge kvalificeres bredt. Brede kvalifikationer giver større muligheder for senere at skifte job inden for branchen. Det betyder også, at man i langt højere grad kan anvende de muligheder og fordele, der følger med kendskab til eksempelvis moderne teknologi. I uddannelsen indgår derfor brede og almene fag som informationsteknologi, dansk, naturfag og fremmedsprog.

Der er selvfølgelig også i uddannelsen lagt vægt på, at man opnår de tekniske færdigheder, som skal bruges inden for den branche, man bliver faglært i. Dette vil for de fleste finde sted i den sidste del af uddannelsen, hvor man specialiserer sig inden for sit fag.

Skole og oplæring i virksomhed

Fælles for uddannelserne er vekslen mellem undervisning på erhvervsskolen og praktisk oplæring i en virksomhed på hovedforløbet.

Undervisningen veksler mellem undervisning i klassen, i haller og på øvelsesareal, med gruppearbejde og individuelle opgaver. Man arbejder således både praktisk og teoretisk med opgaverne.

Under oplæring i virksomheden er det hensigten, at man kan opnå rutine i at anvende de færdigheder, man lærer i skoleuddannelsen.

Studietur

Som et led i uddannelsen på trin 2 (det faglærte niveau) skal lærlingen på en studietur til udlandet. Opholdet i udlandet giver indsigt i andre landes transportsystemer og arbejdsvilkår, og i den indflydelse EU har på transportområdet. Studieturen giver også mulighed for at sammenligne danske forhold med forholdene i udlandet.

På studieturen udarbejder lærlingene i små grupper en rapport over væsentlige forhold, som har betydning for branchen. Lærlingen fremlægger studietursrapportens hovedkonklusioner ved den mundtlige prøve og eksaminator (faglæreren) stiller uddybende spørgsmål til rapporten i den forbindelse.

Lærlinge, som ikke deltager i studieturen, udarbejder i små grupper et projekt efter oplæg fra faglæreren. Projektet fremlægges ved den mundtlige del af svendeprøven, på samme måde som rapporten fra studieturen.

Det er vigtigt at erindre, at en erhvervsuddannelse ikke udelukkende er en faglig uddannelse, men også en almen uddannelse, som giver lærlingen en større horisont både samfundsmæssigt, fagligt og personligt.

2 Indhold og afvikling af de afsluttende prøver

2.1 Svendeprøven

I forbindelse med erhvervsuddannelsesreformen i 2015 blev der pr. 1. august 2015 indført svendeprøvebegrebet på uddannelsens trin 1, udover svendeprøven på trin 2. Når en lærling afslutter sin uddannelse på trin 1, kaldes det en afstigning, idet uddannelsen ikke gennemført til det (fulde) faglærte niveau, som ligger på trin 2 i denne erhvervsuddannelse.

Som sådan ændrede det ikke på det praktiske i forhold til tidligere, hvor man gennemførte trin 1-prøverne efter en svendeprøvemodel med censorer fra erhvervslivet. Men for netop at kunne bevare denne måde at afvikle prøverne på trin 1 på, blev det nødvendigt at formalisere det via begrebet svendeprøve.

Samtidig blev der indført beståkrav på alle prøverne i svendeprøverne. Det betyder, at karakteren for både den skriftlige, den praktiske og den mundtlige prøve skal være mindst 02 for at bestå.

De to svendeprøver

Trin 1 – Buschauffør (afstigning)

Trin 1 er en afstigning, hvor man opnår titlen buschauffør.

Trin 1 er for dem, der ønsker en kort grundlæggende uddannelse. Rent teknisk er der tale om, at man "stiger af" efter et år på erhvervsuddannelsens hovedforløb, når lærlingen har fået alle grundlæggende kvalifikationer og nødvendige kørekort og certifikater.

Svendeprøven består af følgende tre prøver:

- En praktisk opgave med en varighed på 1 time og 30 minutter.
- En mundtlige opgave med en varighed på 30 minutter.
- En skriftlige prøve, der består af multiple choice spørgsmål og som skal løses inden for en varighed af 45 minutter.

Trin 2 – Buschauffør i kollektiv trafik (faglært)

Trin 2 er det faglærte niveau, hvor man efter en bestået svendeprøve opnår titlen buschauffør i kollektiv trafik.

Svendeprøven består af følgende tre prøver:

- En praktisk opgave med en varighed på 2 timer.
- En mundtlige opgave med en varighed på 1 time.
- En skriftlige prøve, der består af multiple choice spørgsmål og som skal løses inden for en varighed af 45 minutter.

2.2 Det forberedende censormøde

På det forberedende censormøde gennemgås de afsluttende prøvers forløb i form af praktisk, skriftlig og mundtlig delprøve. Formålet er at skabe et fælles udgangspunkt for censorers og faglærers bedømmelse af lærlingens præstation og niveau.

Det forberedende censormøde afholdes typisk en uge før den praktiske prøve.

De udarbejdede spørgsmål til den mundtlige og den praktiske prøve for trin 1 og trin 2 svendeprøver fremsendes til censorerne i god tid inden afholdelse af det forberedende censormøde. Faglæreren gennemgår de praktiske opgaver, principperne bag og forventninger til opgaveløsning. F.eks.:

- Hvilke processer kan/bør indgå?
- Hvordan kan/bør opgaven tilrettelægges?
- Hvilket udstyr og materiel har lærlingen til rådighed?
- Hvilke praktiske elementer indeholder udførelsen af opgaven?
- Hvilke forventninger er der til den praktiske udførelse af disse elementer?
- Hvor i opgaven/elementerne er der lagt vægt på:
 - Kvalitet i arbejdets udførelse?
 - Hurtighed og rutine?
 - Ergonomi og sikkerhedsregler i forbindelse med arbejdets udførelse?

I forbindelse med trin 2 svendeprøver, præsenteres censorerne for rapporterne som lærlingene har skrevet fra og om studieturen. Det er vigtigt, at rapporterne kommer til at omhandle internationale forhold i branchen og i øvrigt personbefordringsrelevante emner som fx arbejdsmiljø, reglerne for køre- og hviletid med udgangspunkt i selve studieturen samt andre emner, der indgår i uddannelsen.

Mødet skal medvirke til, at bedømmelsen af den praktiske prøve og den mundtlige prøve begge bliver ud fra en helhedsvurdering, og at bedømmelsen tager hensyn til opgavens sværhedsgrad. Dette inden for de 3 praktiske bedømmelsesområder: kvalitet - hurtighed og rutine – ergonomi og sikkerhed.

2.3 Trin 1 svendepróven

For uddannelsens trin 1 er beskrevet følgende kompetencemål i "bekendtgørelse om erhvervsuddannelsen til buschauffør i kollektiv trafik":

- 1) Lærlingen kan føre køretøjer, jf. Færdselsstyrelsens regler om grundlæggende kvalifikationsuddannelse, på en rationel og defensiv kørselsmåde samt udføre arbejdsopgaver og funktioner med og på køretøjer indrettet til personbefordring i kollektiv trafik, og skal erhverve kørekort til kategori B samt kørekort til kategori D til erhvervsmæssig personbefordring.
- 2) Lærlingen kan udføre arbejdsfunktioner inden for bybus- og rutebilkørsel ud fra kendskab til regler for arbejdsforhold, arbejdsfunktioner, arbejdstid, køre-/hviletidsregler samt vagtplaner m.v.
- 3) Lærlingen kan udføre daglig rengøring og driftstilsyn af bus, herunder indberetning af fejl og skader.
- 4) Lærlingen kan håndtere og afværge konflikter.
- 5) Lærlingen kan kommunikere med passagerer på baggrund af egen kulturel selvforståelse samt kendskab til og forståelse for andre menneskers forskellige kulturelle, sproglige og etniske baggrunde.
- 6) Lærlingen kan inddrage relevant viden om sundhed i arbejdsmæssige sammenhænge.
- 7) Lærlingen kan anvende kompetencer opnået i fremmedsprog i arbejdsmæssige sammenhænge.
- 8) Lærlingen kan inddrage relevant viden om samfundsstrukturer og arbejdsmarkedets vilkår i arbejdsmæssige sammenhænge.
- 9) Lærlingen kan udføre funktionen som buschauffør inden for erhvervsmæssig personbefordring, herunder billettering og vejledning af passagerer i kollektiv trafik.
- 10) Lærlingen kan medvirke aktivt i det sikkerhedsmæssige arbejde på baggrund af kendskab til trafikelskabers formål, struktur og kommunikationsveje samt de service- og kvalifikationskrav, der stilles til vognmænd og chauffører med tilknytning til trafikelskaber.

Kompetencemålene er et udtryk for, hvilke kompetencer eleverne skal have tilegnet sig ved afslutningen af det pågældende trin i uddannelsen. Nogle af kompetencerne kan de have erhvervet sig via tidligere uddannelse i fx AMU, eller via arbejds erfaring, og har på grund af godskrivning for disse kompetencer, kun gennemført visse dele (og en kortere udgave) af uddannelsen.

En kompetence er forbundet både med viden og handling, hvilket betyder, at eleverne skal kunne anvende deres praktiske og teoretiske viden, samt erfaring og refleksion ved løsning af de faglige opgaver i svendepróven.

2.3.1 Den skriftlige prøve på trin 1

Den skriftlige prøve er en elektronisk web-baseret og individuel prøve (TUR Multitest) og består af 35 spørgsmål af typen multiple-choice, der dækker både grundfag og områdefag.

- Spørgsmålene skal afdække lærlingens faglige og almene kvalifikationer.
- Der er 3-4 udsagn pr. spørgsmål/problem heraf 1 korrekt udsagn, der er pointgivende.
- Lærlingen må bruge op til 45 minutter på prøven, og der må ikke benyttes hjælpemidler ud over lommeregner.
- Spørgsmålene i prøven kan læses højt (syntetisk tale), således at læsesvage lærlinge kan få assistance til oplæsningen af spørgsmålene. Den enkelte lærling kan selv vælge om, der ønskes anvendelse af syntetisk tale under prøven.
- Skolen rekvirerer det nødvendige antal prøver fra TUR Multitest, som automatisk udtrækker forskellige spørgsmål, inden for en række veldefinerede emner. Emneområderne er grundfag og områdefag.
- Den skriftlige prøve rettes automatisk af TUR Multitest og karakteren for den skriftlige prøve gives på baggrund af antal rigtige svar og efter den gældende karakterskala.

Fomalia om den skriftlige prøve fra uddannelsesbekendtgørelsen:

- a) Mål og krav til prøven er, at lærlingen skal vise opfyldelse af specialets kompetencemål er opnået, ved at besvare prøvespørgsmålene korrekt. Besvarelsen skal vise lærlingens evne til at inddrage relevante praksiserfaringer samt relevante teoretiske forklaringer, relevante naturfaglige elementer, viden, procedurer og lovgrundlag inden for almindelige arbejdsopgaver i forbindelse med erhvervsmæssig personbefordring med bus samt kommunikation med passagerer, kolleger og arbejdsplads.
- b) Eksaminationsgrundlaget er de udtrukne prøvespørgsmål.
- c) Bedømmelsesgrundlaget er lærlingens præstation ved prøven.
- d) Bedømmelseskriterierne for bedømmelsen af prøven er lærlingens antal rigtige svar.

2.3.2 Den praktiske prøve på trin 1

Den praktiske prøve løses inden for en varighed af 1 time og 30 minutter, hvoraf de 60 minutter er forberedelse. Totaltiden til prøven på max 1 time og 30 minutter er det centrale, og det er ikke muligt at adskille forberedelse (tilrettelæggelse af sin opgaveløsning) fra teoretisk og praktisk opgaveløsning. Selve prøvens aflæggelse skal således ligge i umiddelbar forlængelse af forberedelsen uden ophold af nogen art.

- Niveauet for den praktiske opgave skal være sådan, at en normal trin 1 lærling kan løse den samlede opgave inden for 1 time og 30 minutter. Prøven afholdes med udgangspunkt i grundfag og områdefag.
- Lærlingen må anvende undervisningsmaterialer, manualer og egne notater under prøven.
- Prøven tildeles ved lodtrækning. Skolen udarbejder et antal forskellige praktiske opgaver, som svarer til antallet af lærlinge i klassen + 3.
- Under gennemførelse af den praktiske prøve kan censorerne eller eksaminator agere passagerer, som kontakter chaufføren angående løsning på deres transportproblem, ligesom de kan simulere hændelser blandt passagererne i bussen.
- Censorer og faglærer skal tage notater undervejs til brug ved karaktergivning, samt til brug ved en eventuel klagesag.

Fomalia om den praktiske prøve fra uddannelsesbekendtgørelsen:

a) Mål og krav til prøven er, at lærlingen skal kunne planlægge og gennemføre prøven på et tilstrækkeligt fagligt niveau inden for almindelige arbejdsopgaver i forbindelse med erhvervsmæssig personbefordring med bustrafik samt kommunikation med passagerer, kolleger og arbejdsplads på dansk og mindst ét af de europæiske hovedsprog, herunder ved valg af opgaveløsning, hjælpeudstyr og materialer.

b) Eksaminationsgrundlag er den lodtrukne opgave.

c) Bedømmelsesgrundlaget er lærlingens udførelse af den praktiske opgave og lærlingens supplerende mundtlige præstation.

d) Bedømmelseskriterierne for bedømmelsen af prøven danner baggrund for en helhedsvurdering af målopfyldelsen og er følgende:

i) Lærlingens evne til at udføre opgaven ved inddragelse af relevante teorier, metoder, hjælpeudstyr, procedure og lovgivning.

ii) Lærlingens evne til at udføre opgaven på en arbejdsmiljø- og sikkerhedsmæssig forsvarlig måde.

iii) Lærlingens evne til at demonstrerer kvalitet, hurtighed og rutine i udførelsen af opgaven.

iv) Lærlingens evne til at kommunikere på dansk og et eller flere europæiske hovedsprog.

v) Lærlingens evne til at redegøre for valg af løsning.

2.3.3 Den mundtlige prøve på trin 1

Den mundtlige prøve udgør 30 minutter, hvoraf de 20 minutter er forberedelse.

Totaltiden på 30 minutter er det centrale, og det er ikke muligt at adskille forberedelse (tilrettelæggelse af opgaveløsning) fra selve den mundtlige del af prøven.

- Prøven tildeles ved lodtrækning. Skolen udarbejder et antal forskellige mundtlige opgaver, som svarer til antallet af lærlinge i klassen + 3.
- Censorer og faglærer skal tage notater undervejs til brug ved karaktergivning, samt til brug ved en eventuel klagesag.

Eksempel på tidsplan for praktisk og mundtlig trin 1 svendep prøve

Tid	Praktisk prøve		Mundtlig prøve	
	Forberedelse	Eksamination	Forbered	Eksamen
07.00	1			
07.30	1, 2			
08.00	2, 3	1		
08.30	3, 4	2		
09.00	4, 5	3		
09.30	5, 6	4		
10.00	6, 7	5		
10.30	7	6		
11.00		7		
11.30				
12.00			1	
12.10			2	
12.20			3	1
12.30			4	2
12.30			5	3
12.40			6	4
12.50			7	5
13.00				6
13.10				7
13.20				

Fomalia om den mundtlige prøve fra uddannelsesbekendtgørelsen:

- a) Mål og krav til prøven er, at lærlingen skal besvare det praksisrelaterede prøve-spørgsmål inden for almindelige arbejdsopgaver i forbindelse med erhvervsmæssig personbefordring med bus samt kommunikation med passagerer, kolleger og arbejdsplads på dansk og mindst ét af de europæiske hovedsprog.
- b) Eksaminationsgrundlaget er det lodtrukne prøvespørgsmål.
- c) Bedømmelsesgrundlaget er lærlingens mundtlige præstation ved prøven.
- d) Bedømmelseskriterierne for bedømmelsen af prøven danner baggrund for en helhedsvurdering af målopfyldelsen og er følgende:
 - i) Lærlingens evne til at inddrage relevante praksiserfaringer.
 - ii) Lærlingens evne til at redegøre for samarbejdsrelationer i forbindelse med passagerer.
 - iii) Lærlingens evne til at inddrage relevante teoretiske forklaringer, viden, procedurer og lovgrundlag.
 - iv) Lærlingens evne til at kommunikere på dansk og et eller flere europæiske hovedsprog.
 - v) Lærlingens evne til at argumentere fagligt og til at reflektere over faglig praksis.

Trin 2 svendeprøven

På uddannelsens trin 2 er beskrevet følgende kompetencemål i "bekendtgørelse om erhvervsuddannelsen til buschauffør i kollektiv trafik":

- 11) Lærlingen kan selvstændigt anvende it-teknologi til løsning af det daglige arbejde.
- 12) Lærlingen kan inddrage relevant viden om nationale og internationale samfundsforhold, herunder arbejdsdeling inden for egen branche.
- 13) Lærlingen kan befordre særlige grupper med opmærksomhed på individuelle passagergrupper særlige karaktertræk og ageren i befordringsmæssige sammenhænge.
- 14) Lærlingen kan, på baggrund af sin viden om lovgrundlaget for offentlig servicetrafik, trafik-selskabers virke og servicekrav samt ordninger for befordring af borgere med forskellige behov, agere korrekt som chauffør inden for den offentlige servicetrafik.
- 15) Lærlingen kan befordre sygdoms- og alderssvækkede passagerer korrekt og under hensyn til den enkeltes fysiske og psykiske situation.

16) Lærlingen kan befordre bevægelseshæmmede korrekt, herunder betjene den bevægelseshæmmedes personlige hjælpeudstyr samt køretøjers specielle udstyr, anvende korrekt løfte- og bæreteknik og gennemføre en komfortabel personbefordring i køretøj.

17) Lærlingen kan udføre en eller flere af følgende branchespecifikke arbejdsfunktioner: erhvervsmæssig kørsel, jf. kvalifikationsuddannelse til persontransport i mindre køretøjer, offentlig servicetrafik, kørsel med påhængskøretøj og korrekt håndtering af fødevarer.

18) Lærlingen kan fungere som mentor for nye chauffører i virksomheden.

19) Lærlingen kan udføre kundeservice over for passagerer og særlige grupper.

Kompetencemålene er et udtryk for, hvilke kompetencer eleverne skal have tilegnet sig ved afslutningen af det pågældende trin i uddannelsen. Kompetencemålene på trin 2 indeholder således både kompetencemålene for trin 1 og 2. Nogle af kompetencerne kan de have erhvervet sig via tidligere uddannelse i fx AMU, eller via arbejds erfaring, og har på grund af godskrivning for disse kompetencer, kun gennemført visse dele (og en kortere udgave) af uddannelsen.

En kompetence er forbundet både med viden og handling, hvilket betyder, at eleverne skal kunne anvende deres praktiske og teoretiske viden, samt erfaring og refleksion ved løsning af de faglige opgaver i svendeprøven.

2.4.1 Den skriftlige prøve på trin 2

Den skriftlige prøve er en elektronisk web-baseret og individuel prøve (TUR Multitest) og består af 35 spørgsmål af typen multiple-choice, der dækker både grundfag, områdefag og specialefag.

- Spørgsmålene skal afdække lærlingens faglige og almene kvalifikationer.
- Der er 3-4 udsagn pr. spørgsmål/problem heraf 1 korrekt udsagn, der er pointgivende
- Lærlingen må bruge op til 45 minutter på prøven, og der må ikke benyttes hjælpemidler ud over lommeregner
- Spørgsmålene i prøven kan læses højt (syntetisk tale) så læsesvage lærlinge kan få assistance til oplæsningen af spørgsmålene. Den enkelte lærling kan selv vælge om der ønskes anvendelse af syntetisk tale under prøven.
- Skolen rekvirerer det nødvendige antal prøver fra TUR Multitest, som automatisk udtrækker forskellige spørgsmål, inden for en række veldefinerede emner. Emneområderne er grundfag, områdefag og bundne specialefag.
- Den skriftlige prøve rettes automatisk af TUR Multitest og karakteren for den skriftlige prøve gives på baggrund af antal rigtige svar og efter den gældende karakterskala.

Fomalia om den skriftlige prøve fra uddannelsesbekendtgørelsen:

a) Mål og krav for prøven er, at lærlingen skal vise opfyldelse af specialets kompetencemål er nået, ved at besvare prøvespørgsmålene korrekt. For begge specialer omfatter prøven kompetencer inden for almindelige arbejdsopgaver i forbindelse med personbefordring med bus i kollektiv trafik, befordring af grupper og passagerer med særligt behov inden for offentlig servicetrafik samt kommunikation med passagerer, kolleger og arbejdsplads samt relevante naturfaglige elementer.

b) Eksaminationsgrundlaget er de udtrukne prøvespørgsmål.

c) Bedømmelsesgrundlaget er lærlingens præstation ved prøven.

d) Bedømmelseskriterierne for bedømmelsen af prøven er fastlagt i forhold til lærlingens antal rigtige svar. Spørgsmålene tager udgangspunkt i følgende:

i) Lærlingens evne til at inddrage relevante praksiserfaringer.

ii) Lærlingens evne til at inddrage relevante teoretiske forklaringer, viden, procedurer og lovgrundlag.

2.4.2 Den praktiske prøve på trin 2

Den praktiske prøve har en varighed af 2 timer. De første 90 minutter er afsat til lærlingens forberedelse og de sidste 30 minutter til praktisk prøve og votering af karakter.

Totaltiden til prøven på 2 timer er det centrale, og det er ikke muligt at adskille forberedelse (tilrettelæggelse af sin opgaveløsning) fra teoretisk og praktisk opgaveløsning. Selve den praktiske prøve skal således ligge i umiddelbar forlængelse af forberedelsen uden ophold af nogen art.

- Niveauet for den praktiske opgave skal være sådan, at en normal lærling kan løse den samlede opgave inden for 2 timer. Prøven afholdes med udgangspunkt i grundfag, områdefag og obligatoriske specialefag. Prøven tilrettelægges, så lærlingen har mulighed for at inddrage områder fra sine valgfrie specialefag.
- Spørgsmålene til den praktiske prøve skal afspejle jobbet som faglært buschauffør i kollektiv trafik og bredden i spørgsmålene bør brede sig i et tilsvarende omfang.
- Lærlingen må anvende undervisningsmaterialer, manualer og egne notater under prøven.
- Prøven tildes ved lodtrækning. Skolen udarbejder et antal forskellige opgaver, som svarer til antallet af lærlinge i klassen + 3.
- Under gennemførelse af den praktiske prøve kan censorerne eller eksaminator agere passagerer, som kontakter chaufføren angående løsning på deres transportproblem, ligesom de kan simulere hændelser blandt passagererne i bussen.

- Censorer og faglærer skal tage notater undervejs til brug ved karaktergivning, samt til brug ved en eventuel klagesag.

Fomalia om den praktiske prøve fra uddannelsesbekendtgørelsen:

a) Mål og krav til prøven er, at lærlingen skal kunne planlægge og gennemføre den praktiske opgave inden for almindelige arbejdsopgaver i forbindelse med personbefordring med bus i kollektiv trafik, befordring af grupper og passagerer med særligt behov inden for offentlig servicetrafik samt kommunikation med passagerer, kolleger og arbejdsplads på dansk og mindst ét af de europæiske hovedsprog, herunder ved valg af opgaveløsning, hjælpeudstyr og materialer.

b) Eksaminationsgrundlag er den lodtrukne opgave.

c) Bedømmelsesgrundlaget er lærlingens udførelse af den praktiske opgave og lærlingens supplerende mundtlige præstation.

d) Bedømmelseskriterierne for bedømmelsen af prøven danner baggrund for en helhedsvurdering af målopfyldelsen og tager udgangspunkt i følgende:

i) Lærlingens evne til at udføre opgaven ved inddragelse af relevante teorier, metoder, hjælpeudstyr, procedure og lovgivning.

ii) Lærlingens evne til at udføre opgaven på en arbejdsmiljø- og sikkerhedsmæssig forsvarlig måde.

iii) Lærlingens evne til at demonstrerer kvalitet, hurtighed og rutine i udførelsen af opgaven.

iv) Lærlingens evne til at kommunikere på dansk og et eller flere europæiske hovedsprog.

v) Lærlingens evne til at redegøre for valg af løsning.

2.4.3 Den mundtlige prøve på trin 2

Den mundtlige del af svendepróven udgør 1 time. De første 30 minutter er afsat til lærlingens forberedelse og de sidste 30 minutter til mundtlig prøve og votering.

Totaltiden på 30 minutter er det centrale, og det er ikke muligt at adskille forberedelse (tilrettelæggelse af opgaveløsning) fra selve den mundtlige del af prøven.

- Eksaminationen omfatter såvel lodtrukne spørgsmål som studietursrapporten. Skolen udarbejder et antal forskellige mundtlige opgaver, som svarer til antallet af lærlinge i klassen + 3.

- Lærlingen fremlægger sin studietursrapport og fremhæver hovedkonklusionerne heraf, hvorefter eksaminator (faglæreren) spørger mere indgående til rapportens indhold og konklusioner, med det formål, at få lærlingen til at demonstrere sin dybtgående forståelse af den problematik der er valgt som emne. Efterfølgende besvarer lærlingen de lodtrukne spørgsmål.
- De lærlinge, som i stedet for studieturen, har udarbejdet et projekt efter underviserens anvisning, gennemfører en tilsvarende mundtlig prøve.
- Censorer og faglærer skal tage notater undervejs til brug ved karaktergivning, samt til brug ved en eventuel klagesag.

Eksempel på tidsplan for praktisk og mundtlig trin 2 svendeprøve

Tid	Praktisk prøve		Mundtlig prøve	
	Forberedelse	Eksamination	Forberedelse	Eksamination
07.00	1			
07.30	1, 2			
08.00	1, 2, 3			
08.30	2, 3, 4	1		
09.00	3, 4, 5	2		
09.30	4, 5, 6	3		
10.00	5, 6, 7	4		
10.30	6, 7	5		
11.00	7	6		
11.30		7		
12.00			1	
12.30			2	1
13.00			3	2
13.30			4	3
14.00			5	4
14.30			6	5
15.00			7	6
15.30				7
16.00				

Fomalia om den mundtlige prøve fra uddannelsesbekendtgørelsen:

a) Mål og krav for prøven er, at lærlingen skal kunne planlægge og argumentere i sin fremlæggelse af det praksisrelaterede prøvespørgsmål inden for almindelige arbejdsopgaver i forbindelse med personbefordring med bus i kollektiv trafik, befordring af grupper og passagerer med særligt behov inden for offentlig servicetrafik samt kommunikation med passagerer, kolleger og arbejdsplads på dansk og mindst ét af de europæiske hovedsprog, herunder ved valg af opgaveløsning, hjælpeudstyr og materialer.

b) Eksaminationsgrundlaget er det lodtrukne prøvespørgsmål.

c) Bedømmelsesgrundlaget er lærlingens mundtlige præstation ved prøven.

d) Bedømmelseskriterierne for bedømmelsen af prøven danner baggrund for en helhedsvurdering af målopfyldelsen og er følgende:

i) Lærlingens evne til at inddrage relevante praksiserfaringer.

ii) Lærlingens evne til at redegøre for samarbejdsrelationer i forbindelse med samarbejdsparter samt passagerer.

- iii) Lærlingens evne til at inddrage relevante teoretiske forklaringer, viden, procedurer og lovgrundlag.
- iv) Lærlingens evne til at kommunikere på dansk og et eller flere europæiske hovedsprog.
- v) Lærlingens evne til at argumentere fagligt og til at reflektere over faglig praksis.

Svendeprøverne afholdes i henhold til bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser, BEK nr. 41 af 16/01/2014:

§ 11. *Prøver ved eksamen i erhvervsuddannelserne kan helt eller delvist udgøre eller indgå i en svendeprøve. I bekendtgørelsen om den enkelte uddannelse kan det efter det faglige udvalgs bestemmelse være fastsat, at en eller flere prøver i den afsluttende skoleperiode i en uddannelse kan udgøre en svendeprøve eller indgå som en del af en svendeprøve.*

Stk. 2. Ved prøverne nævnt i stk. 1 gælder:

- 1) Opgaverne stilles af uddannelsesinstitutionen efter samråd med og eventuelt forslag fra det faglige udvalg, jf. nr. 3. Et fagligt udvalg kan nedsætte en opgavekommission og overlade sin beføjelse til denne.*
- 2) Bedømmelsen foretages af eksaminandens lærer, der er eksaminator, og normalt 2 censorer (skuemestre) udpeget af det faglige udvalg. Disse censorer skal have den fornødne indsigt i uddannelsen og det fagområde, prøven vedrører, og må ikke have ansættelse ved uddannelsesinstitutionen eller elevens praktiksted eller være elevens arbejdsgiver. Ved praktiske prøver skal censorerne være til stede under hele prøven, medmindre andet fremgår af reglerne om uddannelsen.*
- 3) Det faglige udvalg afholder alle udgifter i forbindelse med deltagelsen af de censorer, som det faglige udvalg har udpeget, samt udgifter ved de faglige udvalgs eventuelle udarbejdelse af opgaveforslag.*
- 4) De opnåede karakterer indgår i uddannelsesinstitutionens grundlag for udstedelse af (skole)bevis efter reglerne om uddannelsen.*

Stk. 3. Det faglige udvalg kan til brug for censorerne (skuemestrene) udarbejde en censorvejledning. Uddannelsesinstitutionen skal have kopi af censorvejledningen til brug for eksaminator.

Stk. 4. Uddannelsesinstitutionen aftaler med det faglige udvalg, hvordan proceduren i øvrigt skal være for prøver, der udgør en svendeprøve eller er en del af en svendeprøve.

2.5 Afslutning på svendeprøven

Som afslutning på den enkelte lærlings svendeprøve på trin 1 eller trin 2, dvs. efter den skriftlige, praktiske og mundtlige prøve, konkluderer faglærer og censorer, om lærlingen er bestået i henhold til uddannelsesbekendtgørelsens beståelseskriterier. Lærlingen skal have mindst 02 i alle tre prøver. Lærlingens eksamenskarakter udregnes og udtrykkes med et helt tal i karakter-skalaen. Læs mere om karaktergivning i kapitel 4 i denne vejledning.

Ved skoleperiodens afslutning udleveres et skolebevis samt et svendeprøvebevis til lærlingen ved en mindre højtidelighed arrangeret af skolen og det lokale uddannelsesudvalg, som TUR yder tilskud til. Lærlingens virksomhed modtager en kopi af skolebeviset.

Skolen fremsender karakterark og kopi af skolebevis til TUR.

Selve svendebrevet fremsendes af TUR til lærlingens oplæringsvirksomhed ved uddannelsesaf-talens afslutning.

2.6 Oversigt over et typisk svendeprøveforløb – Trin 1 og 2

Forløbet skal tilrettelægges i overensstemmelse med skolens eksamensregulativ.

Deadline	Handling	
6 uger før	Skolen fremsender liste til TUR med lærlinge og deres virksomheder, som skal deltage i den afsluttende prøve.	
6 uger før	LUU udpeger censorer til prøven	
5 uger før	TUR udsender regning til virksomhederne med opkrævning af svendeprøvegebyr.	
2 uger før	Skolen fremsender opgaverne til den praktiske prøve til censorerne	
1 uge før	Hvis censorerne har kommentarer til den praktiske prøve, skal disse være meddelt skolen	
1 uge før	Skolen afholder et forberedende censormøde, hvor de praktiske prøver og svendeprøvens forløb gennemgås.	
2 dage før	Skolen bestiller den skriftlige prøve fra TUR Multitest. Testsystemet foretager en tilfældig udtrækning af spørgsmålene til den skriftlige prøve.	
Svendeprøven dag 1	Trin 1 prøven	Trin 2 prøven
	<i>Skriftlig prøve:</i> Lærlingen gennemfører en multiple-choice prøve af 45 minutters varighed på PC. Besvarelsen rettes automatisk.	<i>Skriftlig prøve:</i> Lærlingen gennemfører en multiple-choice prøve af 45 minutters varighed på PC. Besvarelsen rettes automatisk.
Svendeprøven dag 2 NB! Ikke nødvendigvis dagen efter	<i>Praktisk og mundtlig prøve:</i> Lærlingene igangsættes efter lodtrækning fx jf. skema vist i punkt 3.4. Der gennemføres praktiske og mundtlige prøver for 7 lærlinge pr. dag.	<i>Praktisk og mundtlig prøve:</i> Lærlingene igangsættes efter lodtrækning fx jf. skema vist i punkt 3.7. Der gennemføres praktiske og mundtlige prøver for 7 lærlinge pr. dag.
Svendeprøven dag 3	Samme som dag 2.	
1 – 2 dage efter	Ved skoleperiodens afslutning udleveres skolebevis til hver lærling ved en lille højtidelighed, arrangeret af skolen og LUU, som TUR yder tilskud til. Lærlingens virksomhed modtager kopi af beviser.	
1 uge efter	Skolen fremsender kort evaluering af svendeprøven???, de stillede praktiske opgaver samt karakterark for hver lærling til TUR, LUU og de deltagende censorer. Skolen fremsender tillige kopi af skolebevis til TUR.	

3 Censors kompetencer og vilkår

3.1 Censorordningen

Svendeprøverne bedømmes af to censorer og én eksaminator (faglærer), hvoraf den ene censor er udpeget af arbejdsgiversiden og den anden censor er udpeget af arbejdstagersiden. Eksaminatoren er lærlingens normale faglærer i specialet.

Det lokale uddannelsesudvalg skal udpege og indstille mindst fire censorer til hver uddannelse, som skolen gennemfører.

Følgende krav bør følges ved udpegningen:

- Censorerne skal have et indgående kendskab til det brancheområde, som uddannelsen dækker, herunder mindst 5 år beskæftigelse inden for de seneste 10 år.
- Halvdelen af censorerne udpeges af arbejdsgiversiden i LUU og bør have ledelsesmæssig beskæftigelse inden for brancheområdet. Der bør foretrækkes censorer, som stadig arbejder operativt inden for området. Desuden bør der foretrækkes censorer fra virksomheder, som selv har, eller har haft lærlinge.
- Den anden halvdel af censorerne udpeges af arbejdstagersiden i LUU og bør være i beskæftigelse inden for brancheområdet, gerne som tillidsrepræsentant. Der bør foretrækkes censorer, som er beskæftiget i virksomheder, som har, eller har haft lærlinge.
- En censor skal være habil. Det vil sige, at censoren ikke må være tæt beslægtet med en lærling, som deltager i svendeprøven. Desuden må en lærling ikke have været i lære i den virksomhed, som censoren kommer fra.
- Censorer er habile, så længe de er beskæftiget inden for et relevant brancheområde, og så længe de har en jobfunktion, der er i overensstemmelse med den part, de er udpeget af.

TUR godkender censorer, på vegne af de faglige udvalg, på grundlag af en indstilling fra skolens lokale uddannelsesudvalg.

Censorer, der skal repræsentere arbejdsgiversiden (A) ved svendeprøven, kan kun godkendes hvis den virksomhed vedkommende er ansat i, er medlem af DI (Dansk Industri) eller Dansk Erhverv (DE). Censorer, der skal repræsentere arbejdstagersiden (B) ved svendeprøven, kan kun godkendes hvis vedkommende er medlem af 3F.

Det er en forudsætning for at påtage sig hvervet som censor, at man er rede til at følge den censoruddannelse, som TUR og skolen arrangerer. Parterne i LUU sørger for, at de virksomheder, hvor censorerne er beskæftiget, er indstillet på dette.

3.3 Vilkår for censorer

En censor aflønnes i form af løntabsgodtgørelse med en sats, som fastsættes af TUR. Derudover vil transportudgifter blive dækket med statens takst.

Aflønning finder sted for deltagelse ved svendeprøver og TURs censoruddannelser.

Det forberedende censormøde afregnes med ½ dag, og selve prøvedagene afregnes i halve eller hele dage:

Antal lærlinge	Tid beregnet til prøver
1 – 4	0,5 dag
5 – 7	1 dag
8 – 10	1,5 dag
11 – 14	2 dage
15 – 17	2,5 dag
18 – 21	3 dage

Uddrag af bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser, BEK nr. 41 af 16/01/2014, Kapitel 6

Bedømmerne

§ 22. Institutionerne udpeger censorer, jf. dog § 11, stk. 2, nr. 2, og § 23, stk. 1. Institutionerne er ansvarlige for, at de udpegede censorer opfylder kravene i § 24, stk. 1.

Stk. 2. En oversigt over de udpegede censorer kan efter Kvalitets- og Tilsynsstyrelsens nærmere bestemmelse indgå i et censorkatalog, hvorfra institutionen udpeger censorer efter aftale med censors institution og fordeler censorarbejdet under iagttagelse af reglerne i § 25.

Stk. 3. Censor afgiver efter anmodning fra styrelsen rapport om eksamensafholdelse og eksamensresultater.

§ 23. Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen kan beskikke særlige censorer, der erstatter institutionens udpegning af censorer i henhold til § 22, stk. 1.

Stk. 2. Styrelsen meddeler årligt institutionerne, hvilke prøver der er udtaget til særlig censur. Den prøveafholdende institution skal rekvirere den særlige censor senest en måned før prøvens afholdelse.

Stk. 3. De særlige censorer afgiver efter styrelsens nærmere bestemmelse en rapport om eksamensforløbet.

§ 24. *En censor skal have*

- 1) *indgående og aktuelt kendskab til uddannelseselementets forudsætninger, mål og metoder,*
- 2) *specifik kompetence inden for et eller flere faglige delområder, som indgår i uddannelsen, og*
- 3) *aktuel viden om uddannelsens anvendelsesmuligheder, herunder kendskab til aftagernes situation og behov.*

Stk. 2. Inden en prøves afholdelse informerer institutionen censor om de gældende regler for uddannelsen, herunder denne bekendtgørelse, samt forsyner censor med andet materiale, der har betydning for censorernes virksomhed.

§ 25. *Censorerne må ikke være ansat på den institution, hvor de skal virke som censorer.*

Stk. 2. Ved fordeling af censorarbejdet skal det sikres, medmindre særlige forhold gør sig gældende, at der

- 1) *inddrages censorer fra flere uddannelsesinstitutioner og censorer fra det relevante arbejdsmarked (aftagercensorer) ved tilrettelæggelse af censuren inden for en given uddannelse,*
- 2) *jævnligt inddrages nye censorer ved fordeling af censorarbejdet,*
- 3) *ikke forekommer individuel gensidig censur inden for en periode på 2 år og*
- 4) *ikke forekommer individuel gentagen censur inden for en periode på 2 år ud over én eksamenstermin, ét semester eller ét halvår.*

Stk. 3. Censorernes virke er omfattet af forvaltningsloven, herunder reglerne om inhabilitet og tavshedspligt.

§26. *Ved en censors pludselige forfald, hvor det ikke har været muligt at tilkalde en censor, udpeger institutionen en person til censor, som opfylder kravene i §§ 24 og 25.*

§ 27. *Censor skal*

- 1) *påse, at prøverne er i overensstemmelse med de mål og øvrige krav, som er fastsat i bekendtgørelser eller i henhold til bekendtgørelser,*
- 2) *medvirke til og påse, at prøverne gennemføres i overensstemmelse med de gældende regler, og*
- 3) *medvirke til og påse, at eksaminanderne får en ensartet og retfærdig behandling, og at deres præstationer får en pålidelig bedømmelse, der er i overensstemmelse med reglerne om karaktergivning og øvrige regler for uddannelsen.*

Stk. 2. Censor kan stille uddybende spørgsmål til eksaminanden.

Stk. 3. Censor og eksaminator skal gøre notater om præstationen og karakterfastsættelsen til personligt brug ved udarbejdelse af en udtalelse i en eventuel klagesag. Notaterne skal opbevares i 1 år

4 Overvejelser omkring karaktergivning

4.1 Karakterskala

Karakterskalaen er fastlagt i undervisningsministeriets bekendtgørelse om karakterskala m.m.:

§ 1. Uddannelsessøgende skal ved prøver og eksamener, som efter reglerne om de enkelte uddannelser mv. dokumenteres ved prøve-, eksamens- eller afgangsbeviser, bedømmes efter følgende karakterskala (7-trins-skalaen), jf. dog kapitel 2:

12: For den fremragende præstation.

10: For den fortrinlige præstation.

7: For den gode præstation.

4: For den jævne præstation.

02: For den tilstrækkelige præstation.

00: For den utilstrækkelige præstation.

-3: For den ringe præstation.

Stk. 2. Ved oversættelse af karakterskalaen til engelsk anvendes de betegnelser, som fremgår af bilag 2 til bekendtgørelsen.

Stk. 3. Karakterskalaen finder anvendelse ved afgivelse af årskarakterer og lignende standpunktsbedømmelser.

§ 2. Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.

§ 3. Karakteren 10 gives for den fortrinlige præstation, der demonstrerer omfattende opfyldelse af fagets mål, med nogle mindre væsentlige mangler.

§ 4. Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.

§ 5. Karakteren 4 gives for den jævne præstation, der demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af fagets mål, med adskillige væsentlige mangler.

§ 6. Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

§ 7. Karakteren 00 gives for den utilstrækkelige præstation, der ikke demonstrerer en acceptabel grad af opfyldelse af fagets mål.

§ 8. Karakteren -3 gives for den helt uacceptable præstation.

4.2 Helhedsvurdering

En svendeprøve skal afdække lærlingens faglige og almene kvalifikationer som snart udlært på baggrund af op til 3 års uddannelse. Der ikke tale om køreprøve eller certifikatprøve, da lærlingen allerede er testet i forbindelse med erhvervelsen af disse. Lærlingens viden og færdigheder indgår dog i helhedsvurderingen.

I de afsluttende svendeprøver skal lærlingen bedømmes inden for tre delområder:

- Den skriftlige prøve
- Den mundtlige prøve
- Den praktiske prøves tre fokusområder målepunkter:
 - Kvalitet i arbejdets udførelse
 - Hurtighed og rutine
 - Ergonomi og sikkerhedsregler i forbindelse med arbejdets udførelse

Inden for hvert af disse tre delområder skal der gives en selvstændig karakter ud fra en helhedsvurdering af præstationen i forhold til de faglige krav, der er opstillet i uddannelsesbekendtgørelsen.

Uddrag af Bek. nr. 262 af 20/03/2007 om karakterskala og anden bedømmelse:

§ 11. Når en prøve er begyndt, skal der gives en bedømmelse, medmindre prøven afbrydes på grund af bortvisning eller på grund af sygdom, der berettiger til sygeprøve.

§ 12. Karakterfastsættelsen sker på baggrund af en samlet vurdering af, i hvilken grad præstationen eller standpunktet opfylder de mål, som skal bedømmes efter reglerne for de enkelte uddannelser.

§ 13. Bedømmelse af præstationer og standpunkter skal ske på grundlag af de faglige mål, der er opstillet for det pågældende fag eller flerfaglige forløb (absolut karaktergivning). Præstationen og standpunktet skal bedømmes ud fra såvel fagets eller forløbets formål som undervisningens beskrevne indhold. Der må ikke tilstræbes nogen bestemt fordeling af karaktererne (relativ karaktergivning).

4.4 Votering mellem censorer og faglærer

Det grundlæggende princip er, at karakteren fastsættes efter en drøftelse.

Fra bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse – BEK 262 af 20/03/2007:

§ 14. *Hvor en censor eller eksaminator medvirker, fastsætter denne karakteren. Hvor der ved bedømmelsen medvirker både en censor og en eksaminator, fastsættes karakteren efter drøftelse mellem dem.*

Stk. 2. Hvis censor og eksaminator ikke er enige om en fælles bedømmelse, giver de hver en karakter. Karakteren for prøven er gennemsnittet af disse karakterer afrundet til nærmeste karakter i karakterskalaen. Hvis gennemsnittet ligger midt imellem to karakterer, er den endelige karakter nærmeste højere karakter, hvis censor har givet den højeste karakter, og ellers den nærmeste lavere karakter.

Stk. 3. Hvor der er uenighed om, hvorvidt præstationen eller standpunktet skal bedømmes til "Bestået" eller "Ikke bestået", er censors bedømmelse afgørende.

§ 15. *Hvis der medvirker flere censorer eller flere eksaminatorer ved bedømmelsen, har de under ét henholdsvis censor- og eksaminatorkompetencen efter § 14, stk. 1. Inden for hver gruppe, henholdsvis censorgruppen og eksaminatorgruppen, fastsættes bedømmelsen i tilfælde af uenighed som gennemsnittet af de enkelte bedømmelser afrundet til nærmeste karakter i karakterskalaen. Der rundes op, hvis gennemsnittet ligger midt imellem to karakterer.*

§ 16. *Hvor det er fastsat, at en karakter består af flere delkarakterer for forskellige præstationer eller standpunkter, der er fastsat bedømmelse for, er karakteren gennemsnittet af delkaraktererne afrundet til nærmeste karakter i karakterskalaen. Der rundes op, hvis gennemsnittet ligger midt imellem to karakterer. Det kan i reglerne for den enkelte uddannelse være bestemt, at delkaraktererne tæller med forskellig vægt, når den samlede karakter skal fastsættes.*

Det er altid en censor, der lægger ud med en vurdering af præstationen, herefter den anden censor og til sidst faglæreren. Derefter meddeler hver enkelt, hvilken karakter præstationen skal vurderes til, også med en kort begrundelse. Normalt er det uden problemer at fastsætte karakteren.

4.5 Klageregler ved svendeprøve

Klageregler følger reglerne som fastsat i bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser – BEK 41 af 16/01/2014.

Elevklage

Klagen indgives skriftligt til skolen senest to uger efter prøven. Skolen indhenter udtalelse hos censorer og faglærere om klagepunkterne. Til brug ved en evt. klage bør censorer og eksaminator gemme deres notater fra henholdsvis den praktiske og den mundtlige prøve. Klager afgøres af skolen efter samråd med TUR.

Fra bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser – BEK 41 af 16/01/2014:

§ 36. *Klager over forhold ved prøver indgives individuelt af eksaminanden til institutionen. Klagen skal være skriftlig og begrundet. Hvis eksaminanden er undergivet forældremyndighed, kan klagen tillige indgives af forældremyndighedens indehaver. Hvis eksaminanden ikke er undergivet forældremyndighed, kan klage indgives på eksaminandens vegne, såfremt eksaminanden har givet vedkommende fuldmagt hertil.*

Stk. 2. Klagen indgives senest 2 uger efter, at bedømmelsen af prøven er bekendtgjort på sædvanlig måde. Institutionen kan dispensere fra fristen, hvor usædvanlige forhold begrundes det.

Stk. 3. Til brug for klagesagen skal eksaminanden efter anmodning have udleveret en kopi af den stillede opgave og ved prøver med skriftlig besvarelse tillige kopi af egen opgavebesvarelse.

§ 39. *Institutionen afgør klagen på grundlag af bedømmernes faglige udtalelser og klagerens kommentarer til udtalelserne, jf. dog stk. 2.*

Stk. 2. Er opgaverne ved prøven stillet efter reglerne i § 11, træffer institutionen afgørelsen efter samråd med det faglige udvalg. Klager vedrørende bedømmelse af eksamen som svendeprøve eller som en del af en svendeprøve efter reglerne i § 11, afgøres af institutionen i samråd med det faglige udvalg.

4.5.1 Censor klage

Finder censor, at prøven ikke er forløbet efter reglerne, skal censor klage, dvs. afgive indberetning til Børne- og Undervisningsministeriet TUR.

Som censor kan man henstille til skolen om at ændre i prøveforløbet m.m., men man kan f.eks. ikke kræve, at bestemte eksamensspørgsmål skal medtages alternativt skal udgå.

Fra bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser – BEK 41 af 16/01/2014:

§ 27. Censor skal

1) påse, at prøverne er i overensstemmelse med de mål og øvrige krav, som er fastsat i bekendtgørelser eller i henhold til bekendtgørelser,

2) medvirke til og påse, at prøverne gennemføres i overensstemmelse med de gældende regler, og

3) medvirke til og påse, at eksaminanderne får en ensartet og retfærdig behandling, og at deres præstationer får en pålidelig bedømmelse, der er i overensstemmelse med reglerne om karaktergivning og øvrige regler for uddannelsen.

Stk. 2. Censor kan stille uddybende spørgsmål til eksaminanden.

Stk. 3. Censor og eksaminator skal gøre notater om præstationen og karakterfastsættelsen til personligt brug ved udarbejdelse af en udtalelse i en eventuel klagesag. Notaterne skal opbevares i 1 år.

§ 28. Konstaterer censor, at de forhold, der er omtalt i § 27, stk. 1, ikke er opfyldt, eller får censor formodning om væsentlige problemer eller mangler i institutionens varetagelse af en uddannelse, afgiver censor indberetning herom til institutionen og sender samtidig en kopi af indberetningen til Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen.

Stk. 2. Institutionen videresender indberetningen til styrelsen med sine bemærkninger.

5 Grundlaget for svendeprøverne

5.1 Uddannelsesbekendtgørelse

Bestemmelserne om svendeprøverne er fastsat i "Bekendtgørelse om erhvervsuddannelsen til buschauffør i kollektiv trafik" – BEK nr. 583 af 10/05/2022.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2022/583>

5.2 Bekendtgørelse om prøver og eksamen

Svendeprøven foregår desuden i henhold til Undervisningsministeriets bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser, BEK nr. 41 af 16/01/2014.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=161427>

5.3 Bekendtgørelse om karakterskala

Svendeprøverne i transportuddannelserne er også underlagt Undervisningsministeriets bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse, BEK nr. 262 af 20/03/2007.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25308>